

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-2223 PRIEDO
PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 87¹ IR 108¹ STRAIPSNIU IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 248, 589 STRAIPSNIŲ IR
PRIEDO PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 251¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMŲ
PROJEKTŲ

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai:

Įstatymų projektų tikslas – nustatyti atgrasančias priemones, užtikrinančias efektyvią teisės aktų pažeidimų prevenciją ir numatyti sankcijas už teisės aktų pažeidimus, susijusius su atsakomybės nustatymu už 2013 m. lapkričio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1257/2013 dėl laivų perdirbimo, kuriuo iš dalies keičiami Reglamentas (EB) Nr. 1013/2006 ir Direktyva 2009/16/EB (OL 2013 L 330, p. 1) (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 1257/2013), reikalavimų pažeidimus, nustatant sankcijas dėl laivų perdirbimo proceso nesilaikymo ir atsakomybę už draudimo prekių ar produktų pardavimo vietose neatlygintinai dalyti lengvuosius (15 – 50 mikronų storio) plastikinius pirkinių maišelius nevykdymą.

1.1. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 22 straipsnio 1 dalį valstybės narės turi nustatyti taisykles dėl sankcijų, taikytinų už Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 pažeidimus, ir imtis visų būtinų priemonių jų taikymui užtikrinti. Nustatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.

Už Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 nuostatų įgyvendinimą, vadovaujantis Atliekų tvarkymo įstatymo 18² straipsniu, pagal kompetenciją atsakingos Susisiekimo ir Aplinkos ministerijoms pavaldžios institucijos, kurių funkcijos ir veiksmai nustatyti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2015 m. gegužės 6 d. įsakyme Nr. D1-378/3-175(1.5E) „Dėl Pavojingųjų medžiagų kontrolės laivuose ir laivų perdirbimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir šiuo įsakymu patvirtintame Pavojingųjų medžiagų kontrolės laivuose ir laivų perdirbimo tvarkos apraše (toliau – įsakymas Nr. D1-378/3-175(1.5E)).

Vykdydama Reglamente (ES) Nr. 1257/2013 ir įsakyme Nr. D1-378/3-175(1.5E) nustatytas funkcijas Lietuvos transporto saugos administracija atsako už Lietuvos vėliavos laivų apžiūras, numatytų dokumentų išdavimą ar tvirtinimą, atlieka kitus nustatytus veiksmus. Susisiekimo ministerija 2018 m. sausio 25 d. raštu Nr. 2-501 „Dėl Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 įgyvendinimo priemonių“ informavo, kad pagal jos kompetenciją reikalingos sankcijos jau yra nustatytos Administracinių nusižengimų kodekso 401 straipsnio 22 ir 26 punktuose ir šias sankcijas laivo savininkui turi teisę taikyti Lietuvos transporto saugos administracijos inspektoriai, patikrinimo laive metu nustatę Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 pažeidimus, todėl papildomų priemonių ar sankcijų nustatyti nereikia.

Vykdydama Reglamente (ES) Nr. 1257/2013 ir įsakyme Nr. D1-378/3-175(1.5E) nustatytas funkcijas Aplinkos apsaugos agentūra atsako už laivo perdirbimo plano patvirtinimą, ūkinės veiklos leidimų išdavimą, atlieka kitus nustatytus veiksmus. Atlikta teisinės bazės analizė pagal Aplinkos ministerijos kompetencijos sritį parodė, kad sankcijos laivų perdirbimo įmonėms dėl pažeidimų, susijusių su įmonės ūkine veikla (ūkinės veiklos leidimai, veiklos leidimų sąlygų laikymasis, atliekų susidarymo, apskaitos, aplinkos tarša ir kt.), yra reglamentuotos ir pakankamos (atitinkamuose Aplinkos apsaugos įstatymo, Administracinių nusižengimų kodekso straipsniuose). Tačiau šiuo metu nėra nustatytų sankcijų laivų perdirbimo įmonėms ar laivų perdirbimo kompleksams dėl Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 reikalavimų, susijusių su laivų perdirbimo procesu (laivo perdirbimo plano parengimu, laivo perdirbimu pagal patvirtintą laivo perdirbimo planą, nustatytos informacijos pateikimu susijusioms institucijoms ir kt.), nesilaikymo.

Atsižvelgiant į esamą situaciją ir siekiant tinkamai įgyvendinti Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 reikalavimus, reikalinga papildomai nustatyti sankcijas laivų perdirbimo įmonėms ar kompleksams. Todėl parengti Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 87¹ ir 108¹ straipsniu įstatymo projektas ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio ir priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo 251¹ straipsniu įstatymo projektas (toliau – Reglamentą (ES) Nr. 1257/2013 įgyvendinantys įstatymų projektai).

Reglamentą (ES) Nr. 1257/2013 įgyvendinančių įstatymų projektų tikslas – užtikrinti pažeidimų prevenciją ir nustatyti laivų perdirbimo įmonės ar komplekso, jos vadovo ar atsakingo asmens atsakomybę už Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 reikalavimų pažeidimus, susijusius su laivo perdirbimo

procesui privalomo dokumento (laivo perdirbimo plano), užtikrinančio aplinkai saugų laivo perdirbimą, parengimu, atitinkamos informacijos pateikimu nustatytoms institucijoms, laivo perdirbimu neturint susijusių dokumentų. Parengtą Reglamentą (ES) Nr. 1257/2013 įgyvendinančių įstatymų projektų uždavinys – nustatyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias sankcijas, atsižvelgiant į pažeidimų pobūdį.

1.2. Siekiant užtikrinti pažeidimų prevenciją ir sukurti efektyvias poveikio priemones už Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr. IX-517 8² straipsnyje nustatyto draudimo nuo 2018 m. gruodžio 31 d. prekių ar produktų pardavimo vietose neatlygintinai dalyti lengvuosius plastikinius pirminių maišelius (išskyrus labai lengvus plastikinius pirminių maišelius) nesilaikymą, parengti Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 87¹ ir 108¹ straipsniu įstatymo projektas ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio ir priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo 251¹ straipsniu įstatymo projektas (toliau – Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo reikalavimus įgyvendinantis įstatymo projektas). Šis draudimas Pakuočių ir pakuočių atliekų įstatymo 8² straipsnyje buvo nustatytas įgyvendinant 2015 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) Nr. 2015/720, kuria dėl lengvųjų plastikinių pirminių maišelių sunaudojimo mažinimo iš dalies keičiama Direktyva 94/62/EB (OL 2015 L 115.p. 11) (toliau – direktyva), reikalavimus.

Plastikas – svarbi ir ekonomikoje bei kasdieniame gyvenime daugelyje sričių naudojama medžiaga. Nepaisant plastiko naudos šiuolaikinėje visuomenėje (pavyzdžiui, užtikrinant maisto saugą ar naudojant medicinoje), plastikas kelia didelį neigiamą poveikį aplinkai dėl trumpo jo naudojimo ciklo ir greito pavertimo atliekomis (dažniausiai neperdirbamomis). Didžiulis plastiko kiekis patenka į aplinką iš šaltinių sausumoje ir jūroje, tuo sukeldamas nemažą ekonominę žalą ir žalą aplinkai. Viena ryškiausių problemų, keliančių vis didesnę visuomenės susirūpinimą, yra milijonai tonų plastiko šiukšlių, kasmet patenkančių į vandenynus. Visame pasaulyje į vandenynus kasmet patenka 5–13 mln. t plastiko, t. y. 1,5–4 proc. metinės plastiko produkcijos¹. Plastiką sudaro daugiau kaip 80 proc. į jūrą išmestų šiukšlių. Šiukšlės gali būti išplautos į krantą, suirti į mikroplastikus ar suformuoti tirštas į jūrą išmestų šiukšlių sankaupas, nuolat nešiojamas vandenynų srovėmis.

Lengvieji plastikiniai pirminių maišeliai patenka tarp dešimties vienkartinį plastikinių gaminių, dažniausiai randamų Europos paplūdimiuose².

Siekiant spręsti su plastiko atliekomis susijusias problemas, mažinti poveikį aplinkai ir skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos, atliekas paverčiant ištekliais, 2018 m. sausio 16 d. paskelbta Europos plastiko strategija žiedinėje ekonomikoje (toliau – strategija). Strategijoje identifikuojamos pagrindinės plastiko keliamos problemos ir siekis, kad iki 2030 metų visos Europos Sąjungos rinkai pateikiamos plastiko pakuotės būtų arba tinkamos pakartotinai naudoti, arba galėtų būti perdirbtos ekonomiškai efektyviais būdais. Taip pat siekiama, kad būtų perdirbama daugiau kaip pusė Europoje susidarančių plastiko atliekų. Strategijoje numatomos priemonės, kuriomis siekiama įgyvendinti ilgalaikius strategijos tikslus, tarp kurių ir priemonės, susijusios su lengvųjų plastikinių pirminių maišelių poveikiu aplinkai mažinimu.

Mažinti lengvųjų plastikinių pirminių maišelių naudojimą ir poveikį aplinkai valstybės narės įpareigos įgyvendinant direktyvos nuostatas. Vadovaujantis direktyva, valstybės narės galėjo pasirinkti priemones, kuriomis sieks lengvųjų plastikinių pirminių maišelių suvartojimo mažinimo (taikyti vieną ar abi iš žemiau nurodytų):

a) patvirtinamos priemonės, kuriomis užtikrinama, kad ne vėliau kaip 2019 m. gruodžio 31 d. metinis sunaudojamas kiekis neviršytų 90 lengvųjų plastikinių pirminių maišelių vienam asmeniui ir ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. – 40 lengvųjų plastikinių pirminių maišelių vienam asmeniui, arba nustatomi svoriu išreikšti lygiavėčiai tikslai. Labai lengvi plastikiniai pirminių maišeliai gali būti neįtraukiami į nacionalinius sunaudojimo tikslus;

b) patvirtinamos priemonės, kuriomis užtikrinama, kad ne vėliau kaip 2018 m. gruodžio 31 d. lengvieji plastikiniai pirminių maišeliai nebūtų nemokamai dalijami prekių ar produktų pardavimo vietose,

¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui „Europinė plastikų žiedinėje ekonomikoje strategija“, 2018 m. sausio 18 d., COM(2018) 28 final.

² Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos pasiūlymas dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo, 2018 m. gegužės 28 d. COM(2018) 340 final.

nebent įgyvendinamos lygiavertį poveikį užtikrinančios priemonės. Tos priemonės gali būti netaikomos labai lengviems plastikiniams pirkinių maišeliams.

Perkeliant direktyvos nuostatas į nacionalinę teisę, pasirinkta b) alternatyva Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr. IX-517 8² straipsnyje nustatant draudimą nuo 2018 m. gruodžio 31 d. prekių ar produktų pardavimo vietose neatlygintinai dalyti lengvuosius plastikinius pirkinių maišelius (išskyrus labai lengvus plastikinius pirkinių maišelius, dažniausiai naudojamus higienos tikslais arba pateikiamus kaip nefasuotiems maisto produktams skirta pirminė pakuotė siekiant išvengti maisto švaistymo). Draudimo nustatymas suponuoja privalomumą nustatyti sankcijas už jo nesilaikymą.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Projektus parengė Aplinkos ministerijos Atliekų politikos grupės (vadovė Agnė Bagočiutė, tel. 8 706 63670, el. p. agne.bagociute@am.lt) vyresnioji patarėja Jurgita Gaižiūnienė (tel. 8 706 63511, el. p. jurgita.gaiziuniene@am.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai.

3.1. Teisinis reguliavimas dėl laivų perdirbimo nustatytas Atliekų tvarkymo įstatymo 18² straipsnyje. Įsakyje Nr. D1-378/3-175(1.5E) nustatyta, kad Reglamente (ES) Nr. 1257/2013 nurodytos kompetentingos institucijos funkcijas vykdo Aplinkos apsaugos agentūra, o administracijos funkcijas Lietuvos vėliavos laivų atžvilgiu vykdo Lietuvos transporto saugos administracija. Šiuo įsakymu patvirtintame Pavojingųjų medžiagų kontrolės laivuose ir laivų perdirbimo tvarkos apraše nustatytos funkcijos ir veiksmai, kuriuos atlieka atsakingos institucijos, užtikrindamos Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 nuostatų taikymą, ūkinės veiklos leidimų suteikimo laivų perdirbimo įmonėms ir šių leidimų kontrolės reikalavimai; nurodyti tam tikri reikalavimai laivų savininkams, laivų perdirbimo įmonėms, siekiant tinkamo Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 nuostatų įgyvendinimo.

3.2. Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr. IX-517 2 straipsnio ir 2 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 8² straipsniu, Įstatymo 2 straipsnyje ir 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad nuo 2018 m. gruodžio 31 d. pakuočių pardavėjams ir platintojams draudžiama prekių ar produktų pardavimo vietose neatlygintinai dalyti lengvuosius plastikinius pirkinių maišelius, išskyrus labai lengvus plastikinius pirkinių maišelius (pastarieji dažniausiai naudojami higienos tikslais arba pateikiami kaip nefasuotiems maisto produktams skirta pirminė pakuotė siekiant išvengti maisto švaistymo).

Administracinių nusižengimų kodekso 150 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad komercinės ar ūkinės veiklos tvarkos pažeidimas užtraukia baudą nuo trijų šimtų iki aštuonių šimtų penkiasdešimt eurų. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad šio straipsnio 1 dalyje numatytas administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai, užtraukia baudą nuo aštuonių šimtų penkiasdešimt iki vieno tūkstančio penkių šimtų eurų. Pagal šį straipsnį administracinius nusižengimus tiria ir protokolus surašo šių institucijų pareigūnai: Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos, policijos, Valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos, Valstybinės mokesčių inspekcijos, savivaldybių administracijos. Administraciniai nusižengimai skiriami už ūkinės ar komercinės veiklos vykdymą, pavyzdžiui, neturint reikalingų leidimų, prekių įsigijimo dokumentų ir pan.

Administracinių nusižengimų kodekso 248 straipsnyje numatytos sankcijos už pakuočių ir (ar) pakuočių atliekų tvarkymo reikalavimų nevykdymą:

1. vidaus rinkai patiektų tuščių pakuočių apskaitos ataskaitos nepateikimą iki nustatytų terminų;
2. pakuočių tiekimą Lietuvos Respublikos vidaus rinkai neįsiregistravus Gamintojų ir importuotojų registravimo sąvade;
3. pakuočių ir (ar) pakuočių atliekų apskaitos netvarkymą arba netinkamą tvarkymą;
4. informacijos apie tai, kaip vartotojai gali grąžinti pakuotes, nepateikimą;
5. klaidingų duomenų pateikimą vidaus rinkai patiektų tuščių pakuočių apskaitos ataskaitose;
6. atsisakymą priimti parduodamų gaminių pakuotes, už kurias nustatytas užstatas ar užstato negrąžinimas;
7. pakuočių, kuriose viršijamas leistinas ribinis kenksmingų medžiagų kiekis, pagaminimą arba šių pakuočių importą ir (ar) įvežimą į Lietuvos Respubliką;
8. pagamintų arba importuotų ir (ar) įvežtų į Lietuvos Respubliką pakuočių, kuriose kenksmingos medžiagos viršija leistiną ribinį kiekį, atlygintiną ar neatlygintiną perleidimą.

Administracinių nusižengimų kodekse nenumatytos sankcijos už lengvųjų plastikinių pirkinių maišelių nemokamą dalijimą prekių ir produktų pardavimo vietose.

Aplinkos apsaugos įstatyme numatyta juridinių asmenų atsakomybė už gaminių ir (ar) pakuočių atliekų tvarkymo organizavimą neturint Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme nurodytos gaminių ir (ar) pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencijos, už pareigos šviesti ir (ar) informuoti visuomenę apie pakuotes ir (ar) pakuočių atliekų tvarkymą nustatyta tvarka nevykdymą arba netinkamą vykdymą, už atsisakymą priimti pakuotes, už pakuočių atliekų tvarkymo neorganizavimą ir kt.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

4.1. Siūloma Administracinių nusižengimų kodeksą (toliau – ANK) papildyti 251¹ straipsniu, kuriame nustatoma administracinė atsakomybė laivų perdirbimo komplekso operatoriams ar atitinkamiems jų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims dėl nustatytų duomenų nepateikimo atitinkamoms institucijoms, netinkamo laivo perdirbimo plano parengimo, plano parengimo pagal žinomai klaidingą informaciją ir (ar) tokio dokumento pateikimo Reglamente (ES) Nr. 1257/2013 nurodytai kompetentingai institucijai, dėl laivo perdirbimo be laivo perdirbimo plano, ir (ar) nesilaikant laivo perdirbimo plano, ir (ar) negavus Reglamente (ES) Nr. 1257/2013 nurodytos institucijos patvirtinimo dėl laivo perdirbimo plano, ar perdirbant laivą, kai laivo savininkas nepateikė pasiruošimo perdirbti sertifikato kopijos. Numatytas baudų dydis atitinkamai pagal pažeidimo pobūdį – nuo 50 iki 3000 eurų, už pažeidimus, padarytus pakartotinai – atitinkamai nuo 100 iki 4500 eurų. Taip pat papildomas 589 ANK straipsnis, įtraukiant nuorodą į naują 251¹ straipsnį.

Siūloma Aplinkos apsaugos įstatymą Nr. I-2223 (toliau – AAĮ) papildyti 87¹ ir 108¹ straipsniu, atitinkamai numatant baudas juridiniam asmeniui, kurios būtų nuo 200 iki 5000 eurų atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, už pažeidimus, padarytus pakartotinai – atitinkamai nuo 400 iki 10 000 eurų.

Atsižvelgiant į tai, kad įstatymų projektais įgyvendinama Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 22 straipsnio 1 dalis, kurioje nurodoma, kad „Valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikytinų už šio reglamento pažeidimus, ir imasi visų būtinų priemonių jų taikymui užtikrinti. Nustatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos“, ANK ir AAĮ priedai papildomi nuoroda į Reglamentą (ES) Nr. 1257/2013.

Priėmus Reglamentą (ES) Nr. 1257/2013 įgyvendinančius įstatymų projektus, bus įgyvendinti Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 reikalavimai, siekiant užtikrinti, kad laivų perdirbimo įmonė tinkamai vykdys prievolę parengti laivo perdirbimui reikiamus dokumentus, jais vadovausis perdirbdama laivą ir užtikrins rizikingų laivo išmontavimo darbų kontrolę, taip pat pateiks informaciją apie perdirbtą laivą ir perdirbimo procesą. Nustatytos nuobaudos taip pat turėtų veikti kaip prevencinė priemonė galimai neskaidriems ūkio subjektų susitarimams ar piktnaudžiavimui, siekiant neteisėtu būdu sumažinti galimas laivo perdirbimo proceso sąnaudas dėl Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 nustatytų prievolių, taip sukeltiant pavojų aplinkai, darbuotojų saugumui.

Baudų dydžiai pasirinkti įvertinus už analogiškus pažeidimus taikomus baudų dydžius (kai neturima privalomų dokumentų, nepateikiama privaloma informacija ir pan.), atsižvelgus į susijusių laivo perdirbimui būtinų dokumentų apimtį, turimą preliminarą informaciją apie kai kurių dokumentų parengimo sąnaudas, taip pat atsižvelgus į tai, kad minimi pažeidimai gali sąlygoti aplinkai nesaugų laivo ardymo procesą, netinkamą pasiruošimą sudėtingų, atsargumo ir saugumo priemonių reikalaujantiems darbams ar jų netinkamą kontrolę ir dėl to kylantį pavojų aplinkai ir darbuotojams, laivo ardymo metu susidarančių pavojingų medžiagų, atsarginių dalių ar atliekų netinkamą laikymą, paruošimą pakartotinai naudoti ir pan.

4.2. Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo reikalavimus įgyvendinančiu įstatymo projektu bus užtikrintos efektyvios poveikio priemonės siekiant, kad būtų mažinamas sunaudojamų lengvųjų plastikinių pirkinių maišelių kiekis ir racionaliai naudojami ištekliai, kad lengvieji plastikiniai pirkinių maišeliai nebūtų nemokamai dalijami siekiant komercinių tikslų.

Siūloma ANK 248 straipsnį papildyti 9 dalimi, kurioje nustatoma administracinė atsakomybė asmenims ar juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nemokamai dalijant lengvuosius plastikinius pirkinių maišelius prekių ar produktų pardavimo vietose. Už pirmą kartą padarytą nusižengimą numatomas įspėjimas, už pažeidimus, padarytus pakartotinai – nuo 30 iki 60 eurų. Juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims atitinkamai pagal pažeidimo pobūdį – nuo 100 iki 200 eurų.

Siūloma Aplinkos apsaugos įstatymą papildyti 108¹ straipsniu, kuriame nustatoma juridinių asmenų atsakomybė už lengvųjų plastikinių pirkinių maišelių, išskyrus labai lengvus plastikinius pirkinių maišelius, neatlygintinas dalijimas prekių ar produktų pardavimo vietose.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Neigiamų priimto įstatymo pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymų projektai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Įstatymų projektai neigiamos įtakos korupcijai ir kriminogeninei situacijai neturės. Bus užtikrinta efektyvesnė pažeidimų, už kuriuos nustatomos ekonominės sankcijos, prevencija.

7. Kaip įstatymų projektų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Įstatymų projektai verslo sąlygoms ir jo plėtrai įtakos neturės, tačiau, tikėtina, kad atgrasančios sankcijos gali padėti užtikrinti sąžiningą konkurenciją, kad nebūtų siekiama išvengti reikalavimų, nustatytų aplinkai saugaus laivų perdirbimo procesui, ir taip sumažinti galimas laivo perdirbimo sąnaudas.

Sankcijų nustatymas dėl nemokamo lengvųjų plastikinių pirkinų maišelių dalijimo prekių ar produktų pardavimo vietose neturės reikšmingo poveikio verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus įstatymų projektus parengti naujų teisės aktų, pakeisti galiojančių ar pripažinti juos netekusiais galios nereikės.

9. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų, atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Nauji terminai nenustatomi. Įstatymo projekte naudojama „laivo perdirbimo“ sąvoką aprobavo Valstybinė lietuvių kalbos komisija (sąvoka pateikta Lietuvos Respublikos terminų banke).

10. Ar įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos teisės aktus.

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti.

Įstatymams įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės priimti.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Įstatymams įgyvendinti nereikės papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymų projektai derinti su Teisingumo, Finansų, Socialinės apsaugos ir darbo, Ekonomikos ir inovacijų, Susisiekimo, Vidaus reikalų, Žemės ūkio ministerijomis, Teisingumo ministerijos Europos teisės departamentu, Aplinkos apsaugos agentūra, Aplinkos apsaugos departamentu prie Aplinkos ministerijos, Lietuvos saugios laivybos administracija, VŠĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“, VŠĮ „Gamtos ateitis“, VŠĮ „Žaliasis taškas“, Pakuočių tvarkytojų asociacija, Lietuvos prekybos įmonių asociacija, asociacija „Lietuvos prekyvietės ir turgavietės“, verslo parku „Gariūnai“, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos verslo konfederacija, Lietuvos smulkiųjų verslininkų ir prekybininkų asociacija, Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Lietuvos Respublikos muitinės departamentu, Lietuvos savivaldybių asociacija, Žuvininkystės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos, Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba, Lietuvos laivų savininkų asociacija, Lietuvos laivų statytojų ir remontininkų asociacija.

Pastabas Įstatymų projektams pateikė Lietuvos laivų savininkų asociacija, Teisingumo, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Teisingumo ministerijos Europos teisės departamentas, Lietuvos transporto saugos administracija, Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos. Kitos institucijos pastabų nepateikė. Iš visuomenės pastabų negauta.

Aplinkos ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamentu³, su institucijomis aptarė pateiktas pastabas Įstatymų projektams, į kurias buvo (iš dalies) neatsižvelgta, ir pristatė Aplinkos ministerijos argumentus, kodėl atsižvelgta tik į dalį, o ne į visas institucijų pastabas ir pasiūlymus. Su institucijomis organizuoto posėdžio metu aptartos pastabos ir atitinkamai patikslinti Įstatymų projektai, todėl derinimo pažyma neteikiama.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“.

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „laivų perdirbimas“, „ekonominės sankcijos už aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus“, „juridinis asmuo“, „administracinė nuobauda“, „fizinis asmuo“, „administracinė atsakomybė“, „lengvieji plastikiniai pirkinių maišeliai“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

15.1. Informacija apie laivo perdirbimo planą: laivo perdirbimo planą laivų perdirbimo įmonė privalo parengti vadovaudamasi Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 7 straipsniu. Dokumentas turi būti rengiamas ir skirtas konkrečiam perdirbamam laivui. Rengdama laivo perdirbimo planą, laivų perdirbimo įmonė turi įvertinti savo galimybes perdirbti konkretų laivą, ūkinės veiklos leidimo sąlygas. Laivo perdirbimo planą turi patvirtinti Reglamente (ES) Nr. 1257/2013 nustatyta kompetentinga institucija, kurios jurisdikcijoje yra laivų perdirbimo įmonė.

Informacija apie pasiruošimo perdirbti sertifikatą: patvirtintas laivo perdirbimo planas yra pridedamas prie pasiruošimo perdirbti sertifikato, kurį, vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 9 straipsniu, laivui (laivo savininkui) išduoda Reglamente (ES) Nr. 1257/2013 nustatyta administracija ar jos įgaliota pripažintoji organizacija, atsakinga už su tos valstybės vėliava plaukiojančius laivus. Prie pasiruošimo perdirbti sertifikato taip pat turi būti pridedamas ir laivo pavojingų medžiagų sąrašas.

Pasiruošimo perdirbti sertifikatas užtikrina, kad buvo atlikta galutinė laivo apžiūra ir jos metu buvo patikrinta, ar laivo perdirbimo plane tinkamai atsižvelgta į pavojingų medžiagų sąrašą pateiktą informaciją, ar pavojingų medžiagų sąrašas atitinka Reglamento (ES) Nr. 1257/2013 reikalavimus. Pasiruošimo perdirbti sertifikato kopiją laivo savininkas turi pateikti laivų perdirbimo įmonei, kuri rengė laivo perdirbimo planą ir kurioje ketinama perdirbti šį laivą.

Bendro pobūdžio informacija apie laivo perdirbimą: laivo perdirbimo sąnaudų ir pelno santykis priklauso nuo laivo tipo, dydžio, amžiaus, struktūros ir įrangos ir kitų aspektų. Paprastai laivų perdirbimo įmonės sąnaudas (išlaidas) sudaro: laivo įsigijimo kaina, išlaidos darbo užmokesčiui darbuotojams, išlaidos už kranto paslaugas, išlaidos už ardymo metu susidariusių pavojingų ir nepavojingų atliekų sutvarkymą, o gaunamos pajamos už antrines žaliavas (juodieji, spalvotieji metalai) ir tinkamas pakartotinai naudoti laivo dalis ar jo įrangą (įrangos dalis).

Susitikimų ir posėdžių metu Europos Komisijoje, Europos jūrų saugumo agentūroje buvo minima, kad, tikėtina, jog dokumentų, numatytų Reglamente (ES) Nr. 1257/2013, parengimas pareikalaus tam tikrų finansinių išlaidų atitinkamai pagal nustatytas prievoles tiek laivo savininkams, tiek laivų perdirbimo įmonėms. Tai gali priklausyti nuo laivo tipo, dydžio, amžiaus, techninių laivo dokumentų būklės (ar jų nebuvimo), laivo struktūros ir įrangos bei kitų aspektų. Europos jūrų saugumo agentūros studijoje buvo pateiktas pavyzdys, kad laivo pavojingų medžiagų sąrašo sudarymas laivo savininkui gali kainuoti iki kelių dešimčių tūkstančių eurų, dokumento parengimo terminas – nuo kelių dienų iki keleto savaičių. Informacija apie galimas laivo perdirbimo plano parengimo sąnaudas minimoje studijoje ar kituose nagrinėtuose šaltiniuose nebuvo pateikta.

Atsižvelgiant į susiklosčiusią panašaus pobūdžio dokumentų parengimo praktiką, laivo perdirbimo planą įmonė gali parengti savarankiškai arba su konsultantų pagalba.

15.2. Kaip įgyvendinami reikalavimai nedalinti nemokamai lengvųjų plastikinių pirkinių maišelių prekių ar produktų pardavimo vietose, kontroliuoti pagal kompetenciją pavedama Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos. Vadovaujantis šios institucijos nuostatais, jai pavedama vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, siekiant užtikrinti teisėtumą ir teisėtumą aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje.

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“, 33 punktas; žr: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2D810041F3C0/asr>.

Europos Sąjungos valstybėse taikomos daug didesnės baudos už draudimo dalyti lengvuosius plastikinius pirkinių maišelius nemokamai ar nesilaikant kitų susijusių draudimų. Pavyzdžiui, Vokietijoje nuo 2019 metų gruodžio mėnesio planuojama uždrausti lengvųjų plastikinių pirkinių maišelių naudojimą. Jei šio reikalavimo parduotuvėse nesilaikoma, numatoma taikyti iki 100.000 eurų baudą. Draudimas nebus taikomas labai lengviems plastikiniams pirkinių maišeliams, kurie naudojami daržovėms ar kitiems buriams produktams ir bioskaidiems maišeliams⁴. Europos aplinkos agentūros 2019 m. vasario mėn. paskelbtoje ataskaitoje „Plastiko atliekų prevencija Europoje“⁵ pateikta informacija apie Europos Sąjungos valstybėse taikomas plastiko atliekų, įskaitant lengvuosius plastikinius pirkinių maišelius, prevencijos priemones. Pavyzdžiui, Čekijoje bauda už lengvųjų plastikinių pirkinių maišelių, išskyrus labai lengvus maišelius, siekia iki 19.000 eurų. Rumunijoje nuo 2018 m. liepos 1 d. draudžiama siūlyti parduotuvėse, prekybos centruose 15–50 mikronų sienelės storio lengvuosius plastikinius pirkinių maišelius. Už reikalavimo nesilaikymą bauda nuo 3000 iki 5000 eurų.

⁴ <https://www.brusselstimes.com/brussels/69743/reckless-citizens-brought-anarchy-to-the-streets-on-car-free-sunday-says-brussels-police-chief/>

⁵ European Environment Agency report „Preventing plastic waste in Europe“, ISSN 1977-8449.

Aplinkos ministras
Kęstutis Mažeika
2019-10-02